

KAASUS 1

K hobiks on koerte kasvatamine. Parajasti on tal üks kallihinnaline (turuhind 30 000 krooni) võitluskoer, kelle verejanu ja metsikuse üle on ta eriti uhke. Koeral laseb ta vabalt liikuda oma maja aias.

Kuigi K teab, et vastavalt Võlaõigusseaduse § 1060 vastutab loomapidaja looma poolt tekitatud kahju eest, unustab ta ühel päeva kodust lahkudes aga aiavärava sulgeda.

Natuke aega hiljem möödub aiast alaealine P koos oma isa I-ga. Koer kargab lahtisest väravast välja P kallale ja hakkab teda purema.

I haarab seepeale lapse päästmiseks maast suure kivi ja virutab sellega koerale vastu pead.

Löögi tagajärjel koer sureb. Kutsutakse kiirabi, kes tuvastab P-I puremise tagajärjel raske tervisekahjustuse.

Analüüsida K ja I käitumist

LAHENDUS

Lahenduskäik on mõistlik jagada antud juhul kaheks – esmalt K tegu ja teiseks I tegu.

1. teokompleks – koera poolt P puremine

K võis toime panna KarS § 119 kirjeldatud kuriteo

A. Kuriteokoosseis

§ 119 näeb ette vastutuse raske tervisekahjustuse tekitamise eest ettevaatamatuse tõttu. On selge, et koer ise õiguslikult oma teo eest ei vastuta, küll võib vastutada selle eest aga koera omanik. Ja antud juhul võib tegemist olla eelkõige tegevusetusega (§ 13), mistõttu analüüs tuleb teostada mitteheitsa tahtliku tegevusetusdelikti skeemi alusel.

1. Objektivne koosseis

a) tagajärg, st raske tervisekahjustus – kaasuse tekstis on otse öeldud, et P sai raske tervisekahjustuse;

b) nõutava teo tegemata jätmine – antud juhul oleks tagajärge aidanud vältida aiavärava lukustamine, seda K aga unustas teha;

c) võimalus nõutavat teo toime panna – kaasusest ei nähtu asjaolusid, mis oleksid K-I takistanud ajaväravat sulgemast;

d) põhjuslik seos - tegevusetusdelikti puhul toimub põhjuslikkuse seoses tuvastamine *conditio*-pöördvalemi abil, ehk tegevusetus on saanud tagajärjega põhjuslikkus seoses, kui tegemata jäänud tegu (antud juhul abi andmist ja kiirabi väljakutsumist) ei saa juurde mõelda, ilma et langeks ära ka tagajärg. Seejärel on nõutav, et tagajärje äralangemine oleks kindal teadmise lähedaselt tõenäoline. Kaasuse tekstist nähtuvalt oleks ajavärava lukustamine suure tõenäosusega koera tänavale pääsemise ja P puremise välistanud, seega on põhjuslik seos antud juhul olemas;

e) garandiseisund – vastavalt §-le 13 vastutab isik tegevusetuse eest juhul, kui ta on seaduses kirjeldatud tagajärge ära hoidma õiguslikult kohustatud (nn garandiseisund). Koeraomanikud on oma hoole all olevate loomade suhtes nn valvegarandid, st nad peavad kaitsma ühiskonda oma loomade kui suurema ohu allikate eest (võlaõigusseaduse § 1060).

2. Subjektivne koosseis

ettevaatamatus objektiviivsete koosseisuelementide suhtes – probleeme ei ole, vähemalt hooletuse oli nii nõutava teo tegematajätmise kui ka tagajärje suhtes olemas;

B. Õigusvastasus

Tegu on õigusvastane, kuna kaasusest ei nähtu ühtegi viidet võimalikele õigustavatele asjaoludele.

C. Süü

Kaasuses ei ole ühtegi viidet, nagu võis K olla alla 14 aastane või süüdimatu.

Järeldus: K pani toime KarS § 119 kirjeldatud kurteo.

2. teokompleks – koera tapmine

I. I võis toime panna §-s 203 kirjeldatud kuriteo

A. Kuriteokoosseis

§ 203 alusel on karistatav võõra asja rikkumine või hävitamine, kui sellega on tekitatud oluline kahju.

1. Objektivne koosseis

- a) võõras asi – koer on võõras asi;
- b) rikkumine või hävitamine – koera tapmine muudab tema „funktsioonipärast kasutusala“ sedavõrd, et kahtlemata on tegemist hävitamise mitte rikkumisega;
- c) oluline kahju – üldjuhul võetakse varalise kahju hindamisel aluseks turuhind, mis antud juhul on 30 000 krooni. Vastavalt KarS RS § 8 p-le 1 loetakse oluliseks kahju, mis ületab kehtivat palga alammäära ühes kuus kümnekordselt (hetkel 24 800 krooni);

2. Subjektivne koosseis

tahtlus objektivsete koosseisuelementide suhtes – probleeme võib tekitada üksnes olulise kahju tekitamise aspekt, kuid arvestades sündmuse olustikku saab kindlasti rääkida vähemalt kaudsest tahtlusest selles suhtes;

B. Õigusvastatus

Teo õigusvastatus võib olla välistatud hädakaitse (§ 28) tõttu:

- a) hädakaitse seisund, ehk vahetu või vahetult eesmisev õigusvastane rünne enda või teiste isikute õigushüvedele – tegemist oli vahetu ründega koera poolt P tervisele (ja elule), mis on kahtlemata õigushüved; küsimusi tekitab üksnes see, kas tegemist on ka õigusvastase ründega – kui mitte, siis tuleks kontrollida hädaseisundit. On selge, et koera tegu ei allu õiguslikule hinnangule, seetõttu saab õigusvastase ründega tegemist olla ainult siis, kui oht pärineb kausaalselt inimese õigusvastasest käitumisest. Nagu ülal näidatud, on antud ohu inimese teo mõttes tegelikult põhjustanud K õigusvastane käitumine (ajavärava lahti unustamine) – seega tõrjub I õigusvastast rünnet;
- b) ründaja õigushüvede kahjustamine – kuna koer kuulus K-le, siis kahjustati koera tapmisega just tema õigushüvesid (eelkõige omandiõigust);
- c) hädakaitse piirides – isik ületab hädakaitse piiri, kui ta kavatsetult või otsese tahtlusega teostab hädakaitset vahenditega, mis ilmselt ei vasta ründe ohtlikkusele, samuti kui ta ründajale kavatsetult või otsese tahtlusega ilmselt liigset kahju tekitab. Kuna P elu oli ohus, vastas koera tapmine ründe ohtlikkusele, samuti ei tekitatud sellise teoga ilmselt liigset kahju.

Järeldus: I ei vastuta KarS § 203 sätestatud kuriteo eest, kuna tema teo õigusvastatus on hädakaitse tõttu välistatud.

II. I võis toime panna §-s 264 kirjeldatud kuriteo

A. Kuriteokoosseis

§ 264 alusel on karistatav ka looma suhtes lubamatu teo toimepanemine avalikus kohas.

1. Objektivne koosseis

- a) loom – koer on loom;
- b) avalik koht – tänav on kahtlemata avalik koht;
- b) lubamatu tegu – vastavalt Loomakaitse seaduse § 4 lg-e 1 on looma suhtes lubamatu tegu looma hukkamist, vigastamist või talle valu ja välditavaid füüsilisi ja vaimseid kannatusi põhjustav tegu, nagu looma sundimine talle üle jõu käivatele pingutustele, loomavõitluse korraldamine, looma hülgamine või abitusse seisundisse jätmine, loomale kannatusi põhjustav aretustegevus ja muu sarnaste tagajärgedega tegu, mis ei ole tingitud looma ravimisest, muust veterinaarsest menetlusest ega hädaolukorrast, välja arvatud Loomakaitse seaduse § 10 lõikes 1 nimetatud juhud ja Loomakaitse seaduse nõuetele

vastavad loomkatsed. Vastavalt Loomakaitseseaduse §10 lg 1 p-le 11 on looma hukkamine lubatud enesekaitseks. Vastavalt sama paragrahvi lõikele kolm võib looma hukata enesekaitseks, kui looma rünnak ohustab inimese elu või tervist ja rünnakut ei ole võimalik teisiti vältida või tõrjuda. Antud juhul oli tegemist looma tapmisega enesekaitseks, mistõttu antud koosseisuelement pole täidetud.

Järeldus: I ei vastuta KarS § 264 sätestatud kuriteo eest, kuna koosseis ei ole täidetud.

LÕPPJÄRELDUS

K vastutab KarS § 119 kirjeldatud teo eest.
I ei pannud toime ühtegi kuritegu.

K A A S U S 2

Leedu kodanik L. peeti 01. septembril 2004.a. kell 23.50 Piirivalveameti vaneminspektor R-i poolt Ikla piiripunktis kinni, kuna ta esitas võltsitud Leedu kodaniku passi. Saanud aru, et ta on võltspassiga vahele jäänud, lõi L. ootamatult R-i vastu nina ning jooksis Ainaži piirpunkti, kus ta Läti piirivalvurite poolt tabati. Raevunud R toimetas L-i. Klasse tagasi ja pidas tema kahtlustatavana 02. septembril 2004 kell 01.00. kinni.

03. septembril 2004 kella 10.00 – 12.30-i kuulas vaneminspektor R L-i kahtlustatavana üle KarS § 121 (kehaline väärkohtlemine); § 258 lg.1 p.1 (riigipiiri ebaseaduslik ületamine) ja § 345 (võltsitud dokumendi kasutamine) sätestatud kuritegudes.

04. septembril 2004 kell 09.30 teatas R. toimunust prokurörile ja taotles L-i vahi alla võtmist. Kuna L. ei soovinud kohtuistungist osa võtta, siis teda kohtusse ei toimetatud. Prokurör taotleski kohtult vahi alla võtmist ning L. võeti 30-ks päevaks vahi alla.

Kuna L tunnistas oma süüd ja asjaolud olid selged, siis saatis R. 01. oktoobril 2004 uurimiskokkuvõttega asja prokurörile, kes koostas ülalnimetatud kvalifikatsiooniga süüdistusakti ja saatis asja kohtusse taotlusega kokkuleppemenetluse kohaldamiseks.

Leida ja analüüsida kohtueelses menetluses ja materiaalõiguse kohaldamisel tehtud vigu, näidates, milliseid norme on rikutud või valesti kohaldatud. Näidata õige käitumisvariant kohtueelse menetleja, prokuröri ja kohtuniku poolt.

L A H E N D U S

Vead:

1. Vaneminspektor R-l puudub seaduslik alus kuriteo toimepannud isiku toimetamiseks Eestisse teisest riigist. (§ 3 lg. 1)
2. Lahenduseks saab olla: menetleva prokuröri poolt Euroopa vahistamismääruse taotlemine Pärnu Maakohtu eeluurimiskohtunikult ning seejärel isiku vahistamise ja väljaandmise nõudmine Eesti Justiitsministeeriumi kaudu Läti Justiitsministeeriumilt. (§ 507 lg. 1)
3. Vaneminspektor R. on antud asjas kannatanu, mistõttu ta ei tohi kriminaalasjas menetlustoiminguid teostada (§ 37 lg. 3; § 66 lg. 2)
4. Kuulates isikut üle kahtlustatavana KarS § 121 ja § 347 järgi ja teostades nendes kuritegudes kohtueelset menetlust, oleks tulnud prokuröril muuta uurimisalluvust või anda kriminaalasi üle pädevale uurimisasutusele, politseile. Piirivalveametil on õigus teostada kohtueelset menetlust vaid riigipiiri ebaseadusliku ületamise asjas. (§ 212 lg. 2 p.1; § 212 lg. § 213 lg. 1 p.8)

5. 04. septembril 2004 kell 01.00 lõppes L-i kahtlustatavana kinnipidamise tähtaeg 48 tundi, mistõttu ta oleks tulnud piirivalveametnikul koheselt vabastada. (§ 217 lg. 1)
6. Prokurör ei oleks tohtinud eeluurimiskohtunikult taotleda isiku vahi alla võtmist, kuna tema kahtlustatavana kinnipidamisest oli möödunud üle 48 tunni. (§ 217 lg. 8)
7. Eeluurimiskohtunik ei tohi vahi alla võtmist otsustada ilma vahistatava küsitluseta, s.t. tema kohalolek kohtus on kohustuslik (§ 131 lg. 3). Samuti ei määrata vahistamismääruses tähtaega 30 päeva, vaid see antakse kogu kohtueelse uurimise ajaks KrMS § 137 sätestatud vahistamise põhjendatuse kontrollile allutamiseга. (§ 132).
8. Kokkuleppemenetluse kohaldamiseks süüdistusakti ei koostata, vaid koostatakse kokkulepe (§ 245)
9. Kahtlustatavana ülekuulamises ja süüdistusaktis märgitud kuriteo kvalifikatsioon ei vasta süüteokoosseisule. KarS § 121 järgi kvalifitseeritakse küll teise isiku löömine, peksmine jne., kuid antud juhul kaitstavaks õigushüveks on avalik võim – piirivalvur kui võimuesindaja, kes täidab ametiülesandeid. Väär on ka L. käitumise kvalifitseerimine KarS § 258 lg. 2 p. 1 järgi, kuna antud kuriteokoosseis eeldab eelkõige piirikontrolli režiimile mitteallumist ja riiki tungimist, mitte selle pettuslikku ületamist. Õige kvalifikatsioon oleks:
 - 9.1 .1) isik püüdis riiki siseneda võltsitud passiga – KarS § 345 (võltsitud dokumendi kasutamine eesmärgiga omandada õigusi)
 - 9.2 . 2) piirivalveametniku löömine teenistusülesannete täitmisel on kvalifitseeritav KarS § 274 järgi (vägivald võimuesindaja suhtes)